

Om gudene 11, 19-23
viden om spæen
Mytthe Tetraschner Vintken
1998

Lukrets

Om verdens natur

På dansk ved
Ellen A. og Erik H. Madsen

Med illustrationer af
Karen Margrethe Høskuldsson

DER LÆSES!

II, 991-1006

III, 322-338

III, 445-454

III, 830-846

IV, 931-977

V, 1076-1099

Samlerens Bogklub (1998)

Legeme og sjæl udgør en enhed

Sjælen (og livsånden) er da beskyttet af kroppen som helhed, samtidig med at de vogter vor krop og dermed dens helbred.

325 Fælles rødder binder dem nemlig fast til hinanden,
så det er klart, at rives de over, går begge til grunde.
Som det er svært at uddrive duften af røgelsesklumper
uden at røgelsens særlige væsen forgår med det samme,
er det besværligt at udtrække sjælens og livsåndens væsen
330 af vores krop som helhed, uden at alting blir opløst;
lige fra sjæl og legem blev til, er partiklerne flettet
således ind i hinanden at de er fælles om livet.

Det er jo klart: i sig selv har hverken sjæl eller legem
styrke til sansning, de har behov for kraft fra den anden;
335 men gennem fælles bevægelser, både hos sjæl og hos legem,
vækkes vor sansning til live og iler gennem vort indre.

Aldrig fødes en krop som krop alene; den vokser
ligeså lidt af sig selv, og kan ikke bestå efter døden. III, 322-338

Sjælens udvikling følger legemets

445 Iøvrigt indser vi klart at åndsevner fødes med kroppen,
modnes sammen med den, og ældes når kroppen blir gammel.
Ligesom børn løber rundt med et spinkelt, kraftesløst legem,
ledsages de af sjæle hvis kræfter endnu er spæde.

Når deres legem er vokset og svulmer af ungdommens kræfter,
450 vokser forstanden også, og sjælens styrke forøges.

Siden, når kroppen er hærget af tidens vældige kræfter,
lemmernes kraft er slidt ned og kroppen som helhed er sløvet,
svækkes hukommelsen, tungen slår sludder, åndskraften vakler.
legem som sjæl forfalder, og svigter i selvsamme time. III, 445-454

Dødens fysik

For nu at slutte: Af himlens sæd er vi alle oprundet;
alle har *den* som far. Moder Jord, som livnærer alting,
undfanger, når hun har modtaget regnens perlende dråber,
hvorpå hun føder det glinsende korn og træer der grønnes;
995 menneskeslægten føder hun også, og alle slags vilddyr,
hvorpå hun rækker dem føde, så deres kroppe kan mættes;
ja, de lever et lykkeligt liv og fortsætter slægten.
Sandelig, hun har fortjent at bære sit hædersnavn Moder.
Det som er kommet af jord vender atter tilbage til jorden,
1000 ligesom det der sendtes herved fra de øverste luftlag
løftes derop igen og forvares i himmelske egne.
Døden gør ikke slut på et legeme ved at dets grundkim
gøres til intet, men ved at den opløser deres forening.
Dernæst knytter den ét til ét, et andet til andet,
1005 og sådan bevirker den, alle ting skifter former og farver.
Også sansninger får de – og mister et øjeblik efter. (11, 991-1005) (3)

Døden angår os ikke

830 Altså: For os er døden *intet*, den angår os ikke,
da jo vor sjæls forgængelighed er almindeligt godkendt.
Ja, som vi, før vi blev født, slet intet mærked til frygten,
da punerne allesteds fra drog frem imod Rom for at slå os,
dengang da verden, rystet af krigens kogende bulder,
835 gøs og skjalv af skræk under himlens skyhøje brinker,
uvis om hvem af de to der tilsidst ville vinde sig magten
både til lands og til vands over alle som lever på jorden –
sådan vil intet som helst kunne nå os og rokke vor sindsro
engang når vi ikke er til – fordi krop og sjæl så er adskilt,
840 disse to elementer hvoraf vi steg frem som en enhed –
intet, om jord så blev ét med hav, og havet med himlen;
nej, selvfølgelig ikke – vi lever jo ikke til den tid.
Og om vor sjæls natur og livsånden end skulle eje
sansende evner, endskønt de med vold er skilt fra vort legem,
845 angår det dog ikke *os*, som kun er til som en enhed
dannet ved kroppens og sjælens tætte kontakt, ja formæling. (11, 830-846)

DØDEN ANGÅR OS IKKE

Endelig: sæt nu Naturen selv med ét i sin vælde
løfted sin røst imod en af os og bebrejdende spurgte:

- »Hvorfor går *du*, en dødelig, sådan op i at jamre?
Hvorfor din hule sukken, din gråd og din sorg over døden?
- 935 For hvis det liv du har levet til nu har givet dig lykke,
og hvis dets nydelser ikke – som var de øst op i et vinkar
fuldt af huller – alle løb fra dig, før du fik nydt dem,
hvorfor, du dåre, vil du så ikke gå hjem fra din livsfest,
nu du er mæt, og med roligt sind søge tryghedens hvile?
- 940 Men hvis din glædes kilder randt ud og spildtes på jorden,
og hvis du føler dit liv som en byrde, hvorfor så forlænge
hvad der dog snart falder sølle til jord og går glædesløst under,
fremfor at gøre en ende på et så møjsommeligt livsløb?
Hvad kan jeg udtænke mer? Der er slet ikke mer jeg kan finde,
- 945 så du kan stilles tilfreds; alt er og blir dog det samme.
Selvom din krop endnu ikke er helt visnet hen som en gamlings,
og lemmerne ikke slidt op, er dog alt, du kan vente, det samme,
om du så levede længer end alle slægtled tilsammen,
ja om det end skulle ske at du aldrig fik døden at smage.«
- 950 Hvad kan vi svare? Kun det: at Naturens anklage holder,
og at hvert eneste ord Hun har brugt imod os er sandhed.
Men hvis det nu er en gamling, en højt bedaget der jamrer
mer end rimeligt er og ynksomt begræder sin bortgang,
har Hun så ikke endnu større grund til at tordne imod ham:
- 955 »Væk herfra med de tårer, du slughals, styr dine klager!
Alle livets goder var dine, og nu er du kraftløs.
Altid begærer du det der er fjernt og foragter det nære;
derfor gled livet glædesløst fra dig, før det blev levet.
Lige med ét står døden ved hovedgærdet og venter,
- 960 før du kan drage fra verden mættet og fyldt af dens goder.
Slip du nu det som alligevel passer så slet for din alder,
fat dig, og vig dit sæde for andre; det er nødvendigt.«
Jo, hun har ret i sit angreb, hun tordner imod ham med rette.
Thi alderdom må gå bort, drevet ud af det ny i naturen,
- 965 altid; skal nyt blive til, må det ske på det gamles bekostning,
men ingen går til i et bundløst svælg eller Tartarus' mørke.
Der er behov for grund-stof, når fremtids slægter skal vokse;
dog vil det gå dem som dig, når hver enkelts liv er til ende:
som *du* segner *nu*, er de segnet før, og vil segne herefter.
- 970 Således blir da det ene bestandig til af det andet,
ingen får livet i eje ved køb – vi har lånt det med brugsret.
Se nu tilbage, og tænk på det der er udlevet, gammelt,
hele den evighed før du blev til: for os er det intet.
Dette viser Naturen os lisom et spejl af den fremtid
- 975 som er i vente for os, når først vi er døde og borte.
Viser det noget der vækker vor rædsel eller bekymring?
Er det mon ikke mer trygt end den dybeste søvn vi kan tænke?